aña 17
no. 3

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

SKOL & KOMUNIDAT

pag. 10

redaktie: c. tromp, h. oplaat, j van eer, t. pengel, j. pereira, k. augustin.

redaktie-adres: kantoor simar, sabana blanco 36.
bank skol & komunidat: a.b.n., banknr. 31.47.886.
layout en fotografie: r. de graaff.
drukker: vad.

simar, sindikato di maestronan di aruba, sabana blanco 36, pob 582, oranjestad, tel. 24219.

bestuur:
burny every, presidente; jean morales-lam, sekretario; quito maduro, vise-presidente; haime mata, tesorero; edgar boekhoudt, komisario

SKOL & KOMUNIDAT

no. 3
aña 17

sindikato di maestronan di aruba

De invoering van de leerplicht: al meer dan 70 jaar in discussie, echter zonder enig resultaat. Of toch? De nieuwe Arubaanse regering is, volgens haar regeerprogramma, vastbesloten het eindelijk te realiseren. S&K vroeg drs. Piet Pronk dit fenomeen eens van verschillende kanten te belichten.

Op Aruba kennen wij de leerplicht niet. Hierdoor wordt zowel binnen als buiten de regio een uitzonderingspositie ingenomen. Voor het ontbreken van de leerplicht werden tot voor kort een tweetal argumenten aangevoerd. Ten eerste, en dit argument is nog steeds terug te vinden in de Antilliaanse Staatsregeling, dat de overheid niet over voldoende financiële middelen beschikt om een voldoend aantal lagere scholen in te richten, terwijl bovendien het openbaar onderwijs zo beperkt ontwikkeld is, dat de overheid moeilijk de leerplicht kan voorschrijven.
Een tweede argument was het gegeven dat de feitelijke participatie in het onderwijs hoog is. Uit de gegevens van de volkstelling van 1981 blijkt dat op Aruba de onderwijsdeelname voor de 6–11 jarigen 99% en voor de 12–15 jarigen 90% is. Beide argumenten lijken nu niet meer op te gaan. In de nieuwe Arubaanse Staatsregeling omschrijft artikel 20 lid 5 de plicht van de overheid om voldoend openbaar algemeen vormend lager onderwijs te geven in een genoegzaam aantal scholen. De bepaling, dat afwijking van deze plicht mogelijk is "in verband met de stand van 's Lands geldmiddelen" is weggelaten. Volgens de artikelsgewijze toelichting op de Staatsregeling is deze bepaling niet meer nodig, daar de overheid in deze zijn plicht kan nakomen.
Wel bestaat er nog een beperking in die zin, dat er afwijking van lid 5 mogelijk moet zijn, indien er in een bepaalde omgeving niet voldoende interesse bestaat voor een openbare lagere school. In dat geval, aldus de toelichting, is de overheid echter verplicht om aan degenen die wel openbaar lager onderwijs willen volgen de gelegenheid daartoe te geven. Kortom, dit aspect vormt op Aruba geen belemmering meer voor het invoeren van een leerplicht. Voor wat betreft de onderwijsdeelname refereer ik aan het bericht in de Amigoe dd. 19 maart jl. alwaar te lezen is, dat het Statenlid Digna Herrera-Laclé over gegevens beschikt waaruit blijkt dat het absenteïsme, vooral op de scholen voor het Lager Beroeps Onderwijs, schrikbarende vormen heeft aangenomen. Zij meent hiervoor verschillende redenen te kunnen aangeven: gebrek aan motivatie bij de leerlingen zelf en het ontbreken van verantwoordelijkheidsbesef bij de ouders.
Voor wat de laatste categorie betreft wil de nieuwe regering, aldus Statenlid Laclé, via de invoering van de leerplicht garanderen dat de ouders hun plicht in deze zullen na- →

functioneren in de maatschappij...

door PIET PRONK

Rondhangende jongelui in de Nassaustraat op zaterdagmiddag...

komen. Ook het tweede argument, de redelijk hoge onderwijsdeelname van de categorie 12—15 jarigen, zou hiermee op losse schroeven komen te staan.
Het invoeren van de leerplicht is ook opgenomen in het regeerprogramma 1986-1990. De regering stelt dat zij zulks zal doen om er op die manier voor te zorgen dat alle kinderen tot een bepaalde leeftijd onderwijs genieten; de precieze leeftijd zal bepaald worden aan de hand van aanbevelingsstudies terzake.
In het verleden zijn er reeds pogingen ondernomen om tot een leerlicht te komen. Voor het eerst is dit gebeurd in 1913. Een studie uit de zestiger jaren leverde geen eensluidende conclusie op, terwijl een in 1975 door de toenmalige Minister van Onderwijs benoemde commissie tot op de dag van vandaag het stilzwijgen bewaart.
Het Beleidsnotarapport "Enseñansa pa un i tur" tenslotte, maakt duidelijk dat door invoering van de leerplicht uitdrukking wordt gegeven aan de voortdurende zorg van de overheid voor het onderwijs en de vorming van haar onderdanen.

DOEL VAN EEN LEERPLICHT

Vast behoort te staan dat alle kinderen binnen een bepaalde leeftijdscategorie een minimale ontwikkeling gegarandeerd dienen te krijgen, teneinde de kansen om later een volwaardige plaats in de maatschappij te verwerven zo optimaal en zo gelijk mogelijk te laten zijn.
We zijn tot het inzicht gekomen dat onderwijs in hoge mate bepalend is voor de ontwikkelingsmogelijkheden van mensen. Het gaat niet alleen om de macht van een diploma, maar ook om de mogelijkheid een greep te hebben op de eigen omgeving. Het onderwijs dient ertoe bij te dragen dat alledaagse problemen op eenvoudige wijze aangepakt en opgelost kunnen worden. Bovendien worden de problematieken heden ten dage alleen maar complexer. Reden waarom mensen zonder een vrij langdurige vorming zich nauwelijks staande kunnen houden. Het opbouwen van minimale mondigheid en weerbaarheid is dus noodzakelijk.
Door de invoering van een leerplicht kan dit worden bereikt, ook al omdat de overheid dan ook verplicht wordt om voldoende onderwijsfaciliteiten aan te bieden.
Uit de hierboven genoemde percentages met betrekking tot de onderwijsdeelname mag daarom niet de conclusie getrokken worden dat de leerplicht niet nodig is. Al is het aantal ouders dat hun kinderen niet naar school stuurt, beperkt, het ontneemt die kinderen elke mogelijkheid om later in de gemeenschap behoorlijk te functioneren. Op die manier wordt aan de zwaksten in de samenleving elke communicatiemogelijkheid onthouden.
Door invoering van een leerplicht wordt het kind bovendien beschermd tegen eventuele uitbuiting door ouders of werkgever. Tenslotte geeft het bestaan van een leerplicht meer mogelijkheden het schoolverzuim en het voortijdig verlaten van de school te bestrijden.
De hierboven genoemde argumenten pro de leerplicht zijn vervat in artikel 26 van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens en beginsel 7 van de Verklaring van de Rechten van het Kind, die dan wel geen juridische betekenis hebben, doch grote invloed hebben en uitoefenen en veelal als basisdokument voor internationale verdragen dienen.
Tegenstanders van de leerplicht voeren ondermeer aan dat daarmee het recht van de ouders om hun kinderen al dan niet naar school te sturen, wordt aangetast. Als tegenargument wordt ook gebruikt de hoge kosten van het noodzakelijke kontroleapparaat, waarbij bovendien gesteld wordt dat nakoming van de leerplicht in de praktijk toch niet afgedwongen kan worden.
Hoe het ook zij: centraal dient te staan de mogelijkheid tot ontplooiing van een kind tot een volwaardig funktionerend lid van de maatschappij.
Tot welke leeftijd een leerplicht moet gelden is, het regeringsprogramma zegt het al, afhankelijk van nog te verrichten studies. Het belangrijkste probleem daarbij zullen de financiën vormen.
Denk hierbij alleen al aan de voorzieningen die extra getroffen dienen te worden voor de groep lichamelijk en geestelijk gehandicapte kinderen. Alhoewel het beleid van de diverse organisaties gericht is op integratie, zal er voor deze groep kinderen nooit sprake kunnen zijn: de leerplicht stapsgewijs in te voeren, eerst voor bijvoorbeeld 6—12 jarigen en daarna voor 12—15 en 16 jarigen. Na introren, eerst voor bijvoorbeeld 6—12 jarigen en daarna voor 12—15 a 16 jarigen. Na introductie voor de eerste groep heeft de overheid dan meer tijd beschikbaar om na te gaan of en in hoeverre bovengenoemde bijzondere voorzieningen mogelijk zijn.
De Beleidsnotacommissie pleit, in het kader van haar voorstellen met betrekking tot de herstrukturering van het onderwijs, inhoudende de invoering van het grondleggend onderwijs met een kursusduur van 11 jaar, voor de invoering van een leerplicht voor de kinderen in de leeftijdscategorie van 4—15 jaar. Ook zij is daarbij van oordeel dat de invoering van de leerplicht gepaard dient te gaan met een aantal aanvullende en ondersteunende maatregelen, zoals een voldoende verspreid en aangepast aanbod aan onderwijsfaciliteiten, het volledig kosteloos maken van het gehele grondleggend onderwijs, het →

waar nodig subsidieren van schoolvervoer, schoolkleding en schoolmaaltijden en het opzetten van een kontroleapparaat, dat zich eerder dient te richten op het — in samenwerking met de scholen, onderwijsbegeleidingsdiensten en diensten op het gebied van de maatschappelijke welzijnszorg — wegnemen van de belemmeringen voor deelname aan het onderwijs, dan het gerechtelijk vervolgen van ouders die in overtreding zijn (zie pagina 67 van het BNC-rapport).

WETTELIJKE REGELING

Er zijn verschillende mogelijkheden de leerplicht wettelijk te verankeren. Een eerste mogelijkheid is het ontwerpen van een aparte landsverordening die de leerplicht volledig regelt. Een andere vorm is het invoegen van een bepaling terzake in de bestaande landsverordeningen Basis- en Voortgezet Onderwijs, waarbij de nadere regeling geschiedt middels een uitvoeringsbesluit. Dit is een veel voorkomende procedure, waarvan het voordeel is dat wijzigingen gemakkelijker tot stand kunnen worden gebracht. Een nadeel is echter de, voor onze overzichtelijke onderwijssituatie, overbodige stroom van uitvoeringsbesluiten. Dit vergt veel werk en vraagt daarom nogal wat mankracht. Dit laatste is waarschijnlijk de reden waarom er zo'n achterstand is ontstaan in de serie, door de beide onderwijslandsverordeningen vereiste, uitvoeringsbesluiten.
De gemakkelijkste oplossing lijkt opname van een apart hoofdstuk over de leerplicht in de beide landsverordeningen zelf. Welke mogelijkheid ook gekozen wordt, in alle gevallen zou de Nederlandse Leerplichtwet als model kunnen dienen. Naar analogie van deze wet zouden dan ook in onze situatie de volgende onderwerpen geregeld kunnen worden:

1. leerplicht
2. vrijstellingen
3. toezicht
4. strafbepalingen.

Om een idee te krijgen van de inhoud van een dergelijke regeling zullen hierna de belangrijkste bepalingen besproken worden.

ad 1: Allereerst zal de leerplicht, zijnde de wettelijke verplichting van de ouders of de voogden aan de hen toevertrouwde kinderen onderwijs te laten verstrekken, geformuleerd moeten worden.
De Nederlandse bepaling luidt:
"Degene die het gezag over een minderjarige uitoefent, en degene die zich met de feitelijke verzorging van een minderjarig kind heeft belast zijn, ieder voor zover hij daarvoor verantwoordelijk kan worden geacht, verplicht te zorgen dat de minderjarige als leerling van een school is ingeschreven en deze school na inschrijving geregeld bezoekt".
In het hiernavolgende zal kortweg van "ouders" worden gesproken.
Uit bovenstaande bepaling volgt dat de ouders niet alleen verplicht zijn het kind aan een school in te schrijven, maar ook ervoor dienen te zorgen dat de school regelmatig wordt bezocht. De verplichting tot inschrijving begint, in onze situatie bijvoorbeeld, ook op 1 augustus van het jaar waarin het kind de leeftijd van vier jaar bereikt en eindigt aan het einde van het leerjaar na afloop waarvan het kind tenminste elf lesjaren aan één of meer scholen heeft doorlopen, of aan het einde van het leerjaar waarin het de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. De data en jaren kunnen naar eigen inzichten gewijzigd worden. In het bovenstaande is uitgegaan van het onderwijsmodel zoals dat wordt aanbevolen door de Beleidsnotacommissie. Een andere mogelijkheid is dat voorlopig het kleuteronderwijs wordt vrijgelaten en de leerplicht wordt ingevoerd voor de gehele basisschool en de eerste drie of vier jaren van het voortgezet onderwijs.
Bij stapsgewijze invoering kan de leerplicht in eerste instantie ingevoerd worden voor alleen het basisonderwijs. Het voordeel hiervan is, dat er zich, gezien de hoge onderwijsparticipatie, nauwelijks problemen zullen voordoen en men geleidelijk het toezicht en de controle kan realiseren. Nadat daarmee gedurende enkele jaren ervaring is opgedaan, kan dan eventueel besloten worden de leerplicht uit te breiden. Bovendien brengt invoering in het Basisonderwijs alleen geen hoge kosten met zich mee, daar er op Aruba sprake is van een redelijk voldoend en aangepast aantal scholen.

ontplooiing tot volwaardig funktionerend lid van de maatschappij...

Terzijde kan hier worden opgemerkt dat in Nederland de leerplicht eindigt bij de leeftijd van 16 jaar; daarna treedt de zogenaamde partiële leerplicht in, hetgeen inhoudt dat de minderjarige nog gedurende twee jaar één dag per week onderwijs moet volgen. De leerlingen ouder dan zestien jaar, die dagonderwijs volgen, voldoen hier automatisch aan.

ad 2.: Vrijstelling van de leerplicht moet mogelijk zijn o.a. vanwege ongeschiktheid op lichamelijke of psychische gronden. Vaststelling hiervan geschiedt door een arts of een andere door de overheid aangewezen deskundige, die daarna een verklaring afgeeft. Deze verklaring wordt dan overlegd aan de bevoegde instanties. Ook kan bepaald worden dat de ongeschiktheid periodiek, bijvoorbeeld elk jaar, opnieuw wordt vastgesteld. Eveneens moet een regeling getroffen worden voor de gevallen dat het kind wegens ziekte of andere gewichtige omstandigheden de school niet geregeld kan bezoeken. De ouders moeten dan incidenteel of voor langere tijd ontheven worden van de plicht het kind naar school te sturen. Wel zou men er in deze gevallen voor moeten zorgen dat direkt met opgave van redenen melding gemaakt wordt van de afwezigheid. Tenslotte zou de Minister in andere gevallen op grond van bijzondere omstandigheden vrijstelling van de leerplicht moeten kunnen verlenen, indien wordt aangetoond dat het kind op andere wijze voldoend onderwijs geniet. Doch ook in dat geval is de beslissing niet aan de ouders!

ad 3.: Als er over welk onderwerp dan ook regels worden gesteld, dan zijn die alleen te effectueren als er toezichtorganen in het leven worden geroepen en er sanctiemogelijkheden bestaan. Het toezicht op de naleving van de leerplicht kan opgedragen worden aan de regering die daartoe via de desbetreffende Minister één of meer ambtenaren aanwijst. Deze ambtenaren moeten steeds toegang hebben tot de scholen en bevoegd zijn personen te horen. De hoofden van de scholen geven aan de bevoegde instantie binnen een bepaalde termijn (b.v. 7 dagen) kennis van de in- en afschrijving van de leerlingen t.a.v. wie de wettelijke bepalingen van toepassing zijn. Verder geven zij alle inlichtingen die de bevoegde instantie in verband met de uitvoering van deze bepalingen verlangt. De bevoegde instantie kontroleert of alle kinderen, die leerplichtig zijn, als leerling zijn ingeschreven. Als aan een hoofd blijkt dat een ingeschreven leerling, die leerplichtig is, zonder geldige reden de lessen verzuimt, geeft hij hiervan binnen een bepaalde termijn (b.v. 3 dagen) kennis aan de bevoegde instantie.
Als blijkt dat een leerplichtig kind niet is ingeschreven, zonder dat een grond voor vrijstelling aanwezig is, stelt de bevoegde instantie een onderzoek in. Is er dan sprake van weigering tot inschrijving of verzaken de ouders de verplichting het kind naar school te sturen, dan wordt er proces-verbaal opgemaakt dat aan de Officier van Justitie wordt gezonden.

→

Indien de ouders reeds eerder veroordeeld zijn wegens het niet nakomen van de verplichtingen inzake de leerplicht, dan zendt de bevoegde instantie een afschrift van het proces-verbaal aan de Voogdijraad.
Ook zouden politieambtenaren bevoegd moeten zijn een kind, dat zij onder schooltijd op een voor het publiek toegankelijke plaats aantreffen ("spijbelt"), te brengen naar het hoofd van de school waarop het kind als leerling is ingeschreven.

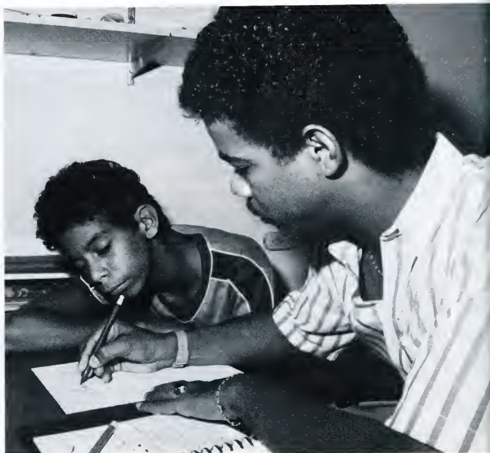
ad 4.: De ouders die de in het kader van de leerplicht opgelegde verplichtingen niet nakomen moeten kunnen worden gestraft. Naar analogie van andersoortige overtredingen kan dit geschieden door het opleggen van hechtenis of een geldboete. (In Nederland is dit ten hoogste 14 dagen of maximaal f. 200,—). Plegen de ouders binnen korte tijd sedert een vroegere veroordeling het feit opnieuw of maken zij zich bij herhaling schuldig aan deze overtreding dan kunnen deze straffen oplopen. (In Nederland: ten hoogste 1 maand of maximaal f. 500,—; bij herhaling binnen een bepaalde tijd zelfs tot (alleen) een hechtenis van 3 maanden!).
Voor het hoofd dat niet aan de verplichtingen voldoet of onvolledige inlichtingen verstrekt zouden soortgelijke strafsancties kunnen gelden. (In Nederland kan dit bij herhaling eveneens oplopen tot 3 maanden hechtenis!).

Ter uitvoering van bovengenoemde bepalingen is het dan nog nodig dat de Minister nadere voorschriften geeft en verschillende modelformulieren voor ouders, hoofden en met de toezicht belaste ambtenaren vaststelt.

CONSEQUENTIES VAN EVENTUELE INVOERING VAN DE LEERPLICHT

Alhoewel in het voorgaande hier en daar al ingegaan is op de consequenties van eventuele invoering van de leerplicht, volgt hieronder een, waarschijnlijk niet volledige, opsomming daarvan:
— gezien de financieel economische situatie van Aruba lijkt het kostenaspect bij een eventuele invoering van de leerplicht een grote rol te gaan spelen. Invoering houdt namelijk in dat de overheid voor een voldoende verspreid en aangepast aanbod van onderwijsfaciliteiten moet zorgen. Omdat hieraan voor wat betreft het kleuter- en basisonderwijs redelijk wordt voldaan, lijkt het aanbeveling te verdienen de leerplicht voorlopig alleen in te voeren voor de kinderen in de leeftijdscategorie 4-, of 6- tot 12-jarigen.

Uitbreiding van de leerplicht tot 15 a 16-jarigen brengt enorme financiële offers met zich mee. De overheid zou namelijk verplicht zijn veelal extra onderwijsfaciliteiten te creëren en te subsidiëren voor visueel-, auditief en andere geestelijk- en lichamelijk gehandicapte kinderen. Bovendien kan bij een fasegewijze introductie van de leerplicht worden begonnen met een in eerste instantie bescheiden opzet en inrichting van een ambtelijk kontroleapparaat. Nadat deze instantie enige ervaring heeft opgedaan, kan nagegaan worden in hoeverre uitbreiding van de leerplicht haalbaar is. Tenslotte moet beseft worden dat bij invoering van de leerplicht geen sprake kan zijn van enigerlei schoolgeldheffing, terwijl bovendien extra

onderwijsfaciliteiten creëren voor alle soorten onderwijs...

subsidiemogelijkheden gecreëerd zouden dienen te worden ten aanzien van schooltransport, schoolkleding en schoolmaaltijden;
— een van de sociale aspekten van de introduktie van een leerplicht is dat de ouders moeten wennen aan het feit dat de overheid hiermee het recht van de ouders aantast hun kinderen al dan niet naar school te sturen, terwijl hen bij het niet nakomen van de wettelijk opgelegde verplichtingen nogal zware straffen boven het hoofd hangen. Een andere zaak is dat door het invoeren van de leerplicht het motivatieprobleem dat onder bepaalde groepen leerlingen bestaat niet of nauwelijks verholpen wordt. De vraag is dan ook of alleen de ouders en de leerkrachten met dit probleem opgezadeld kunnen worden en de overheid mag blijven toekijken. Creatie van een opvang- en begeleidingscentrum door de overheid lijkt dan ook op zijn plaats. Introductie van de figuur van schoolmaatschappelijk werker lijkt ook een mogelijkheid. Alhoewel dit niet onder het eerste punt vermeld is, brengt dit uiteraard ook extra kosten met zich mee. Een andere, door de Beleidsnotacommissie voorgestane, mogelijkheid is het in te stellen kontroleapparaat hiermee te belasten;
— een aspect dat in het voorgaande niet aan de orde is geweest, betreft de verhouding openbaar en bijzonder onderwijs. Uit het onderwijsartikel in de Staatsregeling is op te maken dat het geven van onderwijs vrij is en dat de overheid een taak heeft op onderwijsgebied. Deze, door een ieder te constateren algemeenheden kunnen spanningen oproepen, zeker in onze situatie, waarbij bijna 80% van het onderwijs in handen is van bijzondere schoolbesturen. Een voorbeeld hiervan is het vonnis van een Nederlandse rechter naar aanleiding van de uitvoering van de leerplichtwet. Een vader had namelijk overwegende bezwaren tegen de godsdienstige richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand gelegen scholen naar voren gebracht. De rechter concludeerde tot vrijstelling voor de vader van de verplichting te zorgen dat zijn kind als leerling aan een school was ingeschreven. De interpretatie van het begrip godsdienstige richting van het onderwijs door de vader, werd door de rechter niet getoetst. Deze uitspraak houdt in dat ook andere bezwaren via een beroep op de leerplichtwet, zonder toetsing, tot vrijstelling van rechtswege kunnen leiden. Ook op Aruba is een dergelijke situatie niet ondenkbaar vanwege de ook hier bestaande grondwettelijke gewaarborgde vrijheid van onderwijs. Men zou van mening kunnen zijn dat de overheid zou moeten kunnen ingrijpen als de ouders hun kinderen zo opvoeden dat zij niet die scholing ontvangen die naar het inzicht van het parlement en de regering nodig is ter voorbereiding op het functioneren in de maatschappij. Volgens de rechter is er, gezien bovenvermelde uitspraak, een grote marge voor de ouders bij hun beoordeling van de godsdienstige richting van een school. De vraag is of de wetgever deze marge mag verkleinen of dat hij, door dat te doen, in strijd komt met de onderwijsvrijheid.
Concluderend kan gesteld worden dat een leerplicht te interpreteren is als middel om te garanderen dat elk kind een bepaalde basisvoorziening aan onderwijs c.q. vorming krijgt. Dat er aan de invoering van een leerplicht nogal wat haken en ogen zitten, zal echter uit het voorgaande wel duidelijk geworden zijn.

1 MEI 1886-1 MEI 1986

Direktiva de SIMAR kier informá su miembronan en partikular i e pueblo en general ku e aña aki atrobe e sindikatonan lo selebra 1 MEI, 'DIA DI OBRERO', konhuntamente. Direktiva di Sindikatonan Uní di Aruba (SUA) a traha un programa spesial pa dia di obrero.
Pasobra ta nèt 100 aña pasá e akontesimentonan na Chicago a tuma lugá ku a kondusí na selebrashon di e fecha aki komo dia di obrero.

E programa ta lo siguiente:

9:00 a.m. - 12:00 a.m.:
Programa na Radio Antilliana ku mensahenan di e diferente lidernan sindikal.
4:00 - 4:30 p.m.
Marcha kuminsando for di edifisio di Parlamento di Aruba pa Plaza 18 di Maart.
4:30 p.m. - 6:30 p.m.:
Na e Plaza lidernan religioso lo habri un selebrashon spesial ku mensahenan pa e pueblo trahadó, despues minister di Labor lo hiba palabras i por último tres lider sindikal lo trese e posishon sindikal p'adilanti. E charlanan lo keda interkambiá ku algun aktividat kultural.

Direktiva di SIMAR kier mustra su miembronan riba e signifikashon grandi di e dia aki pa e lucha sindikal, e lucha di trahadó.
Nos ta spera di por konta ku un parti substansial di nos miembresia. Akinan ta sigui un 'yamada' ku a sali for di direktiva relashoná ku e selebrashon di dia di obrero i fortifikashon di e base sindikal.

DIA DI LABOR...

"SHEN", kuantitativamente por bira sumamente signifikante den desaroyo di nos isla i pais ARUBA. Por ehèmpel ariba tereno polítiko, e aktual gobierno a primintí di pone "DEN SHEN DIA" un BASE, 'riba kual ARUBA por haya tera firme pa ku su ekonomia. OHALA!
"SHEN", ta indikativo tambe p'e mundo LABORAL, en partikular awó ku e marko SINDIKAL ta di etiketa e biaha aki, komo ku dia 1 MEI benidero ta e di SHEN bes ku ta KONMEMORA DIA DI LABOR!
E echo aki ta koinsidí ku un temporada unda for di diferente ángulo ta inyektá stimulantenan pa krea tereno fèrtil pa industria i komersio; unda ku e trahadó ta SHEN BES MAS KONSIENTE i ALERTA pa DIA DI LABOR no ta nada mas k' un DIA DI SODÓ!
Fresko ainda den memoria e temporada di hopi turbulensia i instabilidat di PAS LABORAL ku e trahadó a konosé aki na Aruba i unda e mester a hasi sakrifisionan tanto salarial, komo di su benefisionan sekundario. I mas aun e víktimanan di desempleo ku a kai pa FRENA un dekadensia sosio-ekonomiko hamas konosí! Sin deskuidá e menasanan ku ta reinando ainda e.o. di invershonistanan, doñonan di trabou "desnivelá", ku di antemano ta kere den ekseso di empleamento ("overemployment"), automatisashon i kombertishon dje trahadó den "ROBOT HUMANO".
Pa sierto di nan, e merkado laboral na Aruba ta "sumamente riskante"; ... sindikalismo ta mucho desaroyá i ta impedí nan di hasi i deshasí, ... kondishonnan di trabou ta mucho eksihente, ... e pago di sueldo/salario ta mucho hopi, ... nivel di bida ta mucho halto, èts.
Banderá ku devisas, balanse di pago, fondo monetario, efisiensa, 'Hi-tech', I.M.F., C.B.I., Asosiashon Caribense pa Industria i Komersio, ekonomia aselerá, ets.... ta fomentá rekursonan ku ta krea kupo di trabou.
Sinembargo e HIMNO LABORAL di e "BASE FIRME" no a wordo kantá ainda!
I aki ... e trahadó, irespekto su tereno di trabou, ku sentido di solidarismo i forsa kolektivo, mester ta organisá den un sindikato p'e laga su bos di profeshon resoná!
Un bos profeshonal, ... pa partisipashon real i trato komo partner igual, ... pa desaroyo di un sistema ekonómiko i humanisá unda tambe tin lugá pa satisfakshon i prospekto laboral!
E derecho di trabou no t'ei solamente p'e sueldo of salario ku mester duna e posibilidat di hiba un nivel di bida digno i humano físikamente; e trahadó tambe tin derecho di haya e oportunidat i apresio, pa su talentonan desaroyá i perfekshoná den kalidat di su trabou.
Den union ku su kompañeronan mester keda na su alkanse un dimenshon unda e suphetividat por haya su liberashon, di akuerdo ku su sivismo i determinashon di e union.
Solamente ku e kondishonnan aki Aruba por konta ku un BASE mentalmente, spiritualmente i ekonómikamente sano pa por aspirá metanan mas aleu.
99 ... biaha di konsientisashon!
Kuanto di nan b'a keda indeferente?
B'a laga koriente di riu lastrabo? B'a manipulá?
Bo tabata magnetisá pa bo propio ego?
B'a materialisá? B'a apartá?
'SHEN", e di "SHEN" biaha ... no desviá!
E ora di BÈRDAT, ta konta P'ABO tambe.

REFLEKSHONÁ!

Pone individualismo i egoismo un banda i duna muestra di sentido KOLEKTIVO i SOLIDARIO.
Reflehá PATRIOTISMO i SIVISMO. Mustra ariba bo DERECHO di trabou, konservando e KALIDAT dje trabou ku bo ta presta.
AFILIÁ na un SINDIKATO pa PROTEKSHON i FORMASHON digno di un bon trahadó.
Konsolidá funshonamento di BO SINDIKATO i di SINDIKATONAN UNÍ DI ARUBA, ku bo kontribushon komo MIEMBRO AKTIVO!
... I si den tempo di kosechá BONANSA, BO (kier) T'EI ...
Awó ku mester di SEMBRADÓ di bonansa, ariba un BASE FIRME SINDIKAL, ... BO T'EI?!

Dia di sodó?

PORFIN:

Porfin, despues di hopi aña di deskonfiansa, pleitamento i politikeria, a logra forma un unidat sindikal na Aruba. Pa mas of menos un aña a traha inofisialmente kaba, pero riba dia 23 di yanüari '86 un akuerdo a keda firmá i asina e union di 7 sindikato Arubano a bira un echo. Nos ta hopi kontento ku e logro aki i ta di opinion ku ta importante pa nos miembronan haña sa mas di e kontenido i e struktura di e union. S&K a bai buska informashon serka e promé sekretario-general di SUA, Burny Every, i aki ta sigui e relato.

Despues ku e promé unidat sindikal Arubano, FESINA, ku a funkshoná desde 1970 te mas o menos 1975, a muri, pa hopi aña largo ni e deseo pa yega na un union nobo no tabat'ei. Spesialmente e susesonan na ougùstùs '77, organisá pa e partido polítiko MEP, a okashoná un desunion bastante fuerte entre e sindikatonan.
Bou di 'guia' di e mesun partido sosial-demókrata aki, tampoko den e añanan ku a sigui despues di '77, no tabatin ningun intento, pa fortifiká e bos sindikal pa via di un unidat. Mas bien por bisa: al kontrario!
Ounke ku diferente sindikalista —°i siguramente dentro di nos sindikato SIMAR a keda insistí pa boga pa unidat durante e añanan aki, a dura te fin di aña '84 ku e kaminda a habri i e espektativanan a bira mas real.

SINDIKATONAN UNÍ

Burny Every: "Dia ku Lago a anunsiá ku e ta bai sera, IOWUA a yama un reunion ku tur e sindikatonan. Ta for di e reunionnan ku a sigui despues, a surgi e idea pa atrobe purba yega na un unidat sindikal na Aruba. Anto despues, na '85, ora gobierno a kuminsá bin ku su proposishonnan pa medidanan, sindikatonan tabatin e "Marcha di 31 di yanüari". Nan a reuní masha hopi mes den e tempo ei, pero mas bien pa motibo di e siere di Lago i e medidanan ku gobierno kier a bai tuma.
Despues a bin e medida di kòrtamento di salario ku 10%. E ora ei e sindikatonan ku nan miembronan ku ta den servisio di gobierno, SEPA, GABA i SIMAR, a uni pa gobierno revoká su desishon. Esei a resultá den un welga, durante kual nos a haña sierto sosten tambe di e otro sindikatonan.
Despues di e selebrashon di 1 di mei '86, ku tabata basta desapuntante, kada sindikato den su propio seno tabatin bastante problema i e reunionnan di e unidat a bira menos frekuente i tin reunion ku no a sigui pa motibo ku no tur sindikato tabata presente. Pa remediá e situashon aki, a bin e ora ei e desishon pa formalisá e unidat. Esei a sosodé riba 23 di yanüari 1986 ora shete sindikato a firma un akuerdo di reglamento".

E REGLAMENTO DI SUA

E reglamento a keda firmá pa e presidentenan di ABV, APB, GABA, FTA, SEPA, UEA i SIMAR.
For di esei nos ta saka e artíkulonan mas importante:
Art. 2 (Meta i Medionan)
1. E union tin komo meta: salvaguardiá i promové e interesnan di e sindikatonan afiliá i alaves e desaroyo ekonómiko, político, sosial i kultural di e klase trahador na Aruba en general. Esaki ta impliká:
a. Promové e organisashon di empeño pa yega na bienestar total di henter e klase trahador.
b. Studia, promové i defendé e interes di e klase trahador.
c. Alkansá e unidat real serka e sindikatonan i e klase trahador.
2. E union ta trata di alkansá e meta aki dor di:
a. Kooperá i deliberá den nan seno i ku otro sindikatonan.
b. Hasi propaganda pa e metanan i prinsipionan di e union.
c. Organisá i promové e trabou di desaroyo i formashon na fabor di e dirigentenan di sindikato i e trahador, entre otro: anochinan di informashon, seminarionan, kursonan i konferensianan.
d. Hiba deliberashon- i negosashonnan pa regla i stipulá e posishon hurídiko di e miembronan di sindikatonan afiliá i di e trahadornan en general i pa mantené i mehorá nan kondishonnan di trabou.
e. Stimulá i promové e unidat entre e sindikatonan i hasi lo máksimo pa instituí un órgano ofisial pa e union sindikal (ku statütnan).
f. Stimulá i promové e unidat entre tur organisashonnan di trabou.

MERKIES

Art. 5 (Asamblea General)
1. E Asamblea General di tur e sindikatonan afiliá ta konstituí e poder supremo i legislativo di e Union.
2. E Asamblea General ta wordo komponé di e delegashonnan di e sindikatonan afiliá.
3. Kada delegashon ta konsistí di e personanan autorisá pa e direktiva di kada sindikato, pero kada delegashon tin un voto.
4. Minimalmente kada 2 luna lo tin un Asamblea General kual ta wordo konvoká pa e direktiva.
5. E konvokashon ta kontené e puntonan di agenda i ta sosodé por eskrito opservando un término di alomenos 7 dia.
6. Den kasonan di urgensia direktiva por yama un asamblea general ekstra-ordinario. Den e kaso aki lo mester opservá un término di alomenos 1 dia.

Art. 6 (Kongreso)
Kada aña den luna di mei o yüni lo tin un kongreso anual den kual:

a. Sekretario di Aktas i Koresp. ta duna un relato di e aña ekonómiko pasa.
b. E tesorero ta duna kuenta di e maneho finansiero di e aña ekonómiko pasá.
c. E plan di Akshon pa e aña ekonómiko benidero ta wordo stipulá.
d. E presupuesto di e aña ekonómiko benidero ta wordo stipulá.
e. Ta stipulá e fecha ariba kual direktiva mester reuní pa repartí e puestonan den direktiva.
f. Pa e Kongreso kada sindikato tin 10 dele- →

gado ku bos, pero un voto pa kada sindikato.

E presidentenan di e sindikatonan afiliá ta forma e direktiva di SUA, kual lo reuní alomenos un biaha pa luna. Dia 25 di mart tabatin e promé Asamblea General. Direktiva a presentá un plan di trabou a korto plaso (te ku e Kongreso na fin di mei of kuminsamento di yüni).

FILOSOFIA?

Burny Every: "E konferensia ei (e Kongreso) su ophetivonan ta : traha un plan di trabou pa e aña sindikal (ku ta kore di 1 di mei te 1 di mei), ku ta bira e ora ei e plan di akshon ku direktiva lo mester ehekutá. Nos tambe tin pensá pa trata den e konferensia ei komo tópikonan: e krisis ekonómiko i e posishon di e trahador; i bin ku un bista riba e programa di gobierno '86 — '90 i tambe trata e partisipashon sindikal. E idea ta pa invitá hendenan ku ta tene un charla, anto despues por tin 'workshops' den kual kada tópiko lo keda diskutí. E mester finalisá den un plenario, den kual e kongreso ta bin ku resolushonnan i ta tuma desishonnan ku e direktiva di SUA lo mester ehekutá den e aña benidero".

S&K: "A tuma na kuenta e eksperiensianan di pasado, den sentido ku a stipulá un liña, un filosofia p'asina tin mas klaridat riba e metanan i e funshonamento di e union? P'asina evitá mas tanto posibel ku un of mas sindikato lo sali pa un of otro motibo 'kèns'?"

Burny Every: "No, te ainda no, manera bo ta ripará na e reglamento tambe, tur kos ta masha amplio. I mi ta hañ'e bon tambe, pasobra si bo kuminsá pa pone bo fronteranan hopi estrikto, bo ta klèsh hopi mas lihé. Mi ta kere ku kada sindikato mester por mantené su propio outonomía. Pero esei no ta kita afó ku nos por tin un sierto filosofia, pero e diskushon riba esei mester wordo hibá ainda.

Mi ta kere ku e Asamblea General ta e lugar pa hasi esei tambe. I tambe for di e kongreso por sali parti di e filosofia. Por ehèmpel un di e tópikonan di e konferensia ta e programa di gobierno. Kada sindikato tin ku prepará un nota di antemano enkuanto su pensamento riba e programa ei. Den e diskushonnan mester mira e ora ei unda e puntonan di bista ta topa otro i si tin diskrepansia. Einan kaba bo ta kuminsá ku un parti di bo filosofia. I e mesun kos lo sosodé ku e tópiko 'partisipashon sindikal'. Anto despues di e konferensia nos lo tin un mihor bista riba kiko e filosofia di e sindikatonan uní lo ta.

Mi ta kere ku nos lo no forma Sindikatonan Uní, si nos traha solamente riba problemanan ku ta surgi, 'ad hoc', ora tin medidanan di gobierno of algo asina. E union mester ta algo kontinuo. Nos tin ku konsientisá nos miembronan, forma nan tambe, ku nan no ta solamente miembronan di un 'vereniging' ku yama sindikato, pero ku nan ta bira mas sindikalista".

PONTILIUS

Konsulta ku otro . . .

FORMASHON

S&K: "SUA tambe lo bai hasi algo riba e tereno di formashon di e diferente lidernan sindikal?"

Burny Every: "Si, sigur, e formashon ta un di e medionan ku ta aparesé den nos reglamento. Pero mi ta kere ku e formashon mester ta dirigí mas na e miembronan di e sindikatonan, segun mi. Pasobra ta e miembronan ta skohe nan lidernan. Si nan ta bon informá, formá i konsiente, sigur nan lo skohe e mihor hendenan pa guia nan sindikato. E aktuashon di un presidente di un sindikato of un miembro di direktiva no ta dependé solamente di su formashon sindikal, segun mi. Ora bo sinta den direktiva di un sindikato bo mester buska e konosemento di kiko a sosodé den pasado, bo tin e kontakto ku e lidernan di pasado pa mira kiko nan eksperiensia tabata, kiko nan ekspertisio ta. Nan ta bo konseheronan. E mesun kos bo ta haña, ora bo ta den un union di sindikatonan. Tin hende ku un trayektorio mas largo, pero e ora ei nan por duna sosten na e nobatonan, esunnan ku ta mas hoben. Bo no por keda drif solamente riba esnan ku e trayektoria mas largo. Nan tambe ta bira mas bieu i sierto dia nan no t'ei mas. E lokual nos mester hasi den henter e komunidat asina chikito aki ta: e eksperiensia, e ekspertisio ku bo tin, riba kada tereno, bo mester buska un forma di komparti'e ku otronan, un forma di pas'e over pa esunnan ku ta bin despues di bo. Pasobra si no: hopi eksperiensia i ekspertisio ta bai perdí!"

S&K: "Te ainda nos no a tende of lesa hopi di parti di SUA. Kon bin?"

Burny Every: "No, mi ta kere ku te aworaki nos tabata okupá ku e lantamento mes, e plan di trabou, kon nos por kuminsá kana... Pero bo ta ripará ku e mundo rònt di bo no ta warda te ora abo sa eksáktamente kua kaminda bo ta skohe. Mester por ta posibel ku alabes, na banda, i trahando na e unidat, bo mester por funshoná na un manera ku ya kaba bo por antisipá i, si ta nesesario, ataká e problemanan ku ta surgi pa ku e klase trahador. No lubidá tampoko ku kada presidente tin e trabou di su mesun sindikato tambe, ku ta, pa moyaria di e sindikatonan, trabou ku bo ta hasi banda di bo trabou diario. E reglamento sinembargo ta bisa ku por lanta komishonnan pa asistí direktiva. Pero nan no t'ei ainda. Esei ta algo ku por surgi for di e konferensia tambe. E nesesidat t'ei..."

Te aki e entrevista ku e sekretario-general di SUA. Nos ta spera ku e Union ta bai traha optimal mas pronto posibel, pasobra e periodo ku nos ta biba aden awor ta eksihí esei. E gobierno nobo a primintí ku nan sí lo bai duna oido na e bos sindikal Arubano. Pero den e 4 lunanan ku a pasa kaba nos no a ripará hopi kambio ariba e tereno aki ainda. Nos mes tin falta den esaki tambe: si nos no demstrá ku nos ta fuerte, ku nos ta serio i bon organisá, nan tambe lo bai neglishá nos i usa nos, manera nan antesesornan a hasi pa 10 aña largo. No laga nos gaña nos mes! Laga nos demostrá ku nos a siña realmente di e periodo ku a pasa. Laga nos tur, komo miembro, sostené nos sindikatonan i sigui nan riba e kaminda pa un Forsa Sindikal Real.

"WARWIND" OP SCHOOL

Op 11 februari 1986 heeft S&K een gesprek gehad met Josette Daal.
Sinds november 1985 namelijk is haar boek gaan leven in onze gemeenschap: de verkoop verloopt prima, er zijn lovende recensies verschenen (zie o.a. Napa 18-10-1985, Wim Rutgers "De juf die toveren kan") en het boek trok zelfs in Nederland zodanig de aandacht dat het door het ochtendblad TROUW tot de 50 beste kinder-en jeugdboeken van het afgelopen jaar gerekend werd.
S&K was er benieuwd naar, hoe het boek door het kinderpubliek zelf ontvangen is.
Josette Daal vertelde ons van haar ervaringen tijdens de kinderboekenweek die de St. Annaschool te Noord begin december georganiseerd had.
Deze week was een groot succes en, volgens ons, het navolgen waard.
Centraal stond in deze week *het boek als ondersteuning van het taal-onderwijs.*
Er waren verschillende activiteiten; we geven een kort overzicht:
Voor de lagere klassen had men een verhaal van de week, waaromheen van alles gedaan werd; er was een leeshoekje in elke klas; de kinderen gingen op excursie naar de bibliotheek samen met de ouders en daarna naar de boekhandels waar ze met het geld dat ze in die week hadden gespaard ongeveer twintig boeken kochten. Leuk is het te vermelden dat ze van de boekhandels een donatie van nog eens twintig boeken in ontvangst mochten nemen, waardoor de schoolbibliotheek in één klap veertig boeken rijker werd.
De hogere klassen moesten onder andere boeken lezen en navertellen; er was ook een vertelwedstrijd en een posterwedstrijd.
Ook de krant kreeg de nodige aandacht in de zesde klas.

GIOLINA HENRIQUEZ

JOSETTE DAAL

De Openbare Bibliotheek verzorgde in de schoolbibliotheek een kleine tentoonstelling van Caraïbische jeugdboeken.
De vijfde en de zesde klas kregen, en dat vonden de kinderen heel spannend, bezoek van twee heuse schrijfsters: Miep Diekmann en........Josette Daal.
Josette Daal over dit bezoek:
"Het was een geweldige ervaring met kinderen te spreken die mijn boek hebben gelezen. Sommige kinderen hadden dat boek zelf ook. Ik heb veel van dit gesprek geleerd. Miep gaf mij aanwijzingen over de aanpak.
Ik las een stuk voor, het stuk over King en zijn naam:„De nieuwe jongen".
Ik vertelde de kinderen hoe ik begonnen ben met schrijven, hoe je nou een boek schrijft, hoe ik dat geleerd heb, hoe je het aan moet pakken. Daarbij legde ik uit dat het systeem hetzelfde is als het systeem dat je moet gebruiken als je een opstel schrijft: dat je bijvoorbeeld na moet denken over de personen die je in verhaal wilt hebben en dat je dat allemaal op moet schrijven, zodat je dat bij de hand hebt als het zover is.Daar ben ik vrij uitgebreid over geweest, over het schrijfproces dus, vooral omdat ik denk dat de kinderen daar wat aan hebben in hun schrijfopdrachten.
Eigenlijk waren er niet verschrikkelijk veel vragen, maar dat is ook moeilijk voor ze.Vragen stellen over een boek is iets wat ze nog moeten leren.
De volgende vragen kan ik mij nog herinneren:
— Hoe bent u aan de titel "Warwind" gekomen?
— Waarom heeft het boek geen "happy ending"?
— Waarom speelt het boek zich af in San Nicolas?
— Hoe lang heeft u aan het boek

→

LEOP
CHAR

Eind vorig jaar, om precies te zijn
publiceerde uitgeverij Leopold/Cl
boeken van Arubaanse bodem, t
vertaling.
Daarmee is het aantal boeken va
gestegen tot zes.
In 1984 verschenen:
Desiree Correa - Mosa's eiland (e
Miep Diekmann - Nildo y e luna (
vertaalproject)
Wim Rutgers - De Caraïbische bo
leesverslag)
In 1985 verschenen:
Josette Daal - Warwind (een kind
Ted Schouten - Boy, een Antillia
verzet (een documentaire, debuu
Miep Diekmann - Jossy ta bira In
vertaalproject)
Alles wijst erop dat het een tradi
om elk jaar voor verrassingen te
folder van najaar 1985 lezen wij:
"Op stapel staan onder andere e
de bekende componist Eddy Ben
Desiree Correa, de vertaling in h
van Miep Diekmann, een bundel
Caraïbische literatuur door Wim
Ook eind 1986 kunnen wij dus h
artikel zullen we aandacht bested
Nederlandstalige nieuwelingen o
van Josette Daal en "Boy, een A
Nederlands verzet" van Ted Sch
S&K ontving van collega Rudolf
over "Boy, een Antilliaanse jonge
U elders in dit nummer kunt vind

MET M
ARUBA
BOE

OLD/
RUBA

n op 8 november 1985,
haruba weer enkele nieuwe
w. twee debuten en een

n het Leopold/Charuba-fonds

een jeugdroman, debuut)
(een kinderboek, A.P.A.-

oeken van Miep Diekmann (een

derboek, debuut)
anse jongen in het Nederlands
t)
djan (een kinderboek, A.P.A.-

tie wordt van Leopold/Charuba
zorgen. In de Leopold/Charuba-

en bundel met kinderliedjes van
nett, de tweede jeugdroman van
et Papiamento van Shon Karko
opstellen over Nederlandstalige
Rutgers en een aantal debuten."
t een en ander verwachten.In dit
den aan de twee Arubaanse
de boekenmarkt: "Warwind"
ntilliaanse jongen in het
outen.
Croes een artikel met zijn visie
n in het Nederlands verzet", dat
den.

IEUWE
AANSE
EKEN

JOSETTE DAAL SIGNEERT

gewerkt?
— Hoe zit het met de namen Scharbaai (een leerkracht in de school ernaast heet ook zo) en Latro?
Vooral de vraag over de "happy ending" vond ik prachtig. "Happy ending", hoe komt zo'n vijfde-klasser eraan? Ik heb toen uitgelegd dat in het leven niet alles een "happy ending" heeft, maar dat, als je het boek goed leest, iedereen toch "happy" was op het eind: de elkaar steeds in de haren zittende Sharon en Jessica worden vriendinnen, Ricardo ontmoet zijn vader.
De kinderen vonden het prachtig dat het over hun eigen eiland ging; dat vonden ze wel het leukst, want ze konden veel herkennen, ook zichzelf in de kinderen: "Ze zijn net als wij!" zeiden ze.
Een van de kinderen zei, dat een Nederlands boek zo moeilijk is, omdat ze de situatie die beschreven is vaak niet kennen.
De kinderen hebben het boek met plezier gelezen en dat is een enorme voldoening voor mij."
Ook brugklassers, die dus de zesde klas net achter zich hebben, weten dit boek te waarderen.
Hier volgen enkele citaten uit "recensies" over "Warwind" van deze brugklassers.

"... Over de plaatjes en tekeningen wil ik ook wat zeggen. Ze zijn erg leuk om te zien. Ik vind het leuk om te lezen en daarna naar plaatjes te kijken over die stukjes.
Ik wil dank je wel zeggen aan Josette Daal en aan Giolina Henriquez voor dat leuke fantastische boek en ook anderen die ook aan het boek hebben meegewerkt. Dank je wel."

"....Want er is een verschil tussen Jessica en Sharon. Sharon kleedde zich slordig aan en ik denk dan dat zij arm was. En Jessica kleedde zich mooi aan en dan denk ik dat zij rijk was. De leukste figuur van het boek vind ik de Juf zelf, want ik hou ervan als er dingen gedaan worden die iemand niet kan geloven en zij deed veel dingen die iemand niet kan geloven. Ik vond iets erg pret in dit boek, dat is dat Amy telkens naar de w.c. moest als er iets spannends gebeurde. Wat de plaatjes betreft, die vind ik erg leuk, want ze passen goed bij de tekst. Nou, ik vind *Warwind* een spannend en een leuk boek."

"Wat ik van *Warwind* vind? Nou hoor, ik vind het echt waar leuk. Eerst wou ik het niet lezen. (echt). Maar toen ik het begon →

"Charuba is een nieuwe zusteruitgeverij onder de vleugels van uitgeverij Leopold, die zich voornamelijk toelegt op uitgaven voor de jeugd, geschreven door Arubaanse auteurs-zowel in het Papiamento als in het Nederlands.
De naam Charuba is een een samentrekking van Cha Tiger, de wijze tijger uit de Compa Nanzi (spin) verhalen, en de naam Aruba.Het vignet van de uitgeverij is een uiltje, de typisch Arubaanse Shoco.
Charuba werd geboren uit een initiatief van de bekende kinder-en jeugdboekenschrijfster Miep Diekmann en Alice van Romondt, hoofd van de Arubaanse Bibliotheek. Zij constateerden dat er regelmatig werk door jonge Arubaanse auteurs wordt aangeboden dat de moeite waard is uitgegeven te worden. Op Aruba beschikt men echter niet over faciliteiten om op professioneel uitgeversniveau te opereren. Om de jonge Arubaanse jeugdliteratuur meer bekendheid te geven en zo een kans van slagen, zouden de boeken bovendien ook buiten het eiland verkrijgbaar moeten zijn.
In samenwerking met uitgeverij Leopold werd Charuba opgericht.
De Charuba-boeken zullen zowel in het Papiamento als in het Nederlands verschijnen. Het Papiamento wordt op de Antillen echter op verschillende manieren gespeld en de commissie die tot een uniforme spelling moet komen is het nog niet eens geworden. Omdat het hier om een Arubaans project gaat, is voor de Arubaanse spelling gekozen."

UIT: LEOPOLD/CHARUBA-FOLDER, NAJAAR 1985

te lezen, vond ik het heel erg leuk, en leefde mee in dat boek. Ik vind het ook leuk, omdat er papiamentse woorden in staan. En de plaatjes, erg leuk hoor, gefeliciteerd!....."

".....Wat ik goed van het boek vond is, dat het verhaal zich op Aruba zelf afspeelt en ook dat het verhaal over de kinderen gaat van ongeveer mijn eigen leeftijd. Ik vraag me af of dat verhaal wel echt is gebeurd, want het lijkt me wel vreemd al dat getover. Toch zou er wel wat van het verhaal waar kunnen zijn, dacht ik bij mezelf toen ik het boek had uitgelezen."

MIEP DIEKMANN

"Ik vond het boek *Warwind* erg leuk en grappig. Alles was leuk, maar alleen vond ik het einde niet leuk, want ik wist niet of de juf kon toveren of iets dergelijks. En ik vond het ook niet leuk toen er niets gebeurde in de klas......Ik zou graag in zo'n klas zitten."

"Een boek waarin rare dingen gebeuren. Je zou je afvragen of het wel echt is. In de tijd van dat boek is Bubble-jum in. Het gaat veel over de juffrouw, Juf jum (dat is een bijnaam). De kinderen van de zesde klas dachten dat ze Scharbaai zouden krijgen (dat is de ergste juffrouw van de school). Maar het is weer geluk. Ze krijgen een korte, vreemde maar leuke juffrouw. Die juffrouw doet hele rare dingen in de klas. Dat moet je maar zelf lezen."

Rektifikashon!

Den nos edishon no. 2/'86 riba pagina 17 nos a publiká un poema titulá "Portret di un kara deskonosí". Banda di algun eror di imprenta den e poema mes, nos a ripará ku e nòmber di e outor a aparesé komo Tito Croes. E mester ta Tico Croes manera mayoria di nos lesadónan lo a ripará kaba.

De plaatjes waren wel redelijk (meer plaatjes kunnen geen kwaad). Er is wel een beetje teveel fantasie in (vind ik). Vooral als ze in die bubble-jum-balonnen zitten. Verder is het wel een leuke toestand. Ik vind het geen slecht boek.

Het is niet te lang en niet te kort. De laatste regel was erg goed. Heel goed om een verhaal zo te eindigen. Ik vind het een goed en leuk boek. Als je het leest, merk je het wel."

Ruim vijftien jaar geleden maakte de Italiaanse cineast Luigi Comencini een televisieserie van *Pinocchio*, Carlo Collodi's meesterwerk vooral ook verspreid als cartoon door Walt Disney. Zojuist verscheen *Cuore*, eveneens een televisieserie van een groot Italiaans kinderboek uit 1886. Beide televisieseries werden later versneden tot een film, geschikt voor bioscoop.
Comencini in een interview met Danièle Heymann:

"Cuore was, like Pinocchio, essential reading for generations of young Italians. In fact I was asked to make Cuore just after Pinocchio. I couldn't make up my mind for more than ten years: Whereas the mischievous puppet's adventures are admirably told by Collodi, Cuore is an old-fashioned, demogogic, and discouraging book that paints a picture of school, society and class relationships which matches turn-of-the-century bourgeois ideals.

But then I changed my mind and agreed to make it, once I had come up with a solution for two major obstacles. The first problem was how to distance my self from the book while retaining its period charm. I decided to bring in the First World War, the great destroyer of illusions. It meant I could shift the the story historically and place the schoolchildren of the book on an almost unreal, idealised plane of reminiscence.

The other obstacle was how to weave into the narrative the edifying "monthly stories" which the worthy schoolmaster reads to his pupils. Film is the translation of words into images, so how could the story-telling sequences be treated? I could hardly stick the teacher in front of the camera with a book in his hand.

So I decided to introduce these elevating and patriotic tales in the form of short films which are shown to the class. They are at once a homage to the early cinema, which I greatly admire, and a formal criticism of a terrible 20th century phenomenon — the indiscriminate dictatorship of the visual image. Nowadays people show everything, even death — sometimes in live broadcast".

Met betrekking tot de wijze van omgang met kinderen, volgens de interviewster 'attitude of rather gruff respect":

"It's no good resorting to baby talk in order to put oneself on their level. That would in fact be a form of contempt. Children are not actors, and the only thing they should **not** *do is consciously "act".*

The sole problem, then, the sole imperative, is to make sure you hire the child that is right for the part. André, who played Pinocchio, was a bright, lively and disobedient child — just like the character he portrayed. The technicians on set loathed him!"

Jacques Siclier, die de film bespreekt zegt van Comencini: "He is best known for his portrayal of childhood". En over de film zelf: "True to the spirit of all his great films, where children are regarded with affection and adults with a mixture of irony and antipathy, Comencini shows how children whose first knowledge of life was imparted in the classroom, completed their experience of it on the First World War battlefields".

BOY, een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet

In 1985 verscheen van de hand van Ted Schouten, de biografie „Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet."
Een biografie is een levensbeschrijving, een genre van de geschiedschrijving en van de belletrie, dat de wederwaardigheden van een historisch persoon behandelt.
Met het schrijven van deze biografie heeft Ted Schouten getracht een bewustwordingsproces op gang te brengen.
Het boek begint met een inleiding, waarin de schrijver vertelt hoe hij er toe kwam dit boek te schrijven.

Na zijn aanvankelijk scepticisme over de familieverhalen over zijn oom Boy, besloot hij een blik te werpen in de kist, die zijn grootvader had bewaard met gegevens over en van Boy, en de inhoud was dermate interessant, dat het een aanzet werd voor een documentaire op Tele-Aruba, en aangevuld met nieuwe gegevens leidde tot het schrijven van deze biografie.
In het begin, de hoofdstukken *Oorsprong* en *Kinderjaren*, loopt het verhaal wat stroef, de figuur Boy blijft wat wazig.
Een moeilijke, ondeugende jongen, die ook nog wat problemen krijgt met de frères en die dan eerst naar Puerto Rico wordt gestuurd, waar hij niet aangenomen wordt vanwege zijn kleur.
Uiteindelijk komt hij in een Nederlands internaat terecht, waar hij onder strikte leiding van de fraters wel moet studeren.
In het hoofdstuk *Jeugd*, komt Boy beter tot zijn recht. We leren hem hier kennen als een jongen, die het vooral moeilijk heeft met zichzelf en zich met het aanpassen aan de heersende regels en gewoonten van het internaat. De bezetting doet zijn intrede.
In de volgende hoofdstukken komen we Boy weer tegen, hij is nu van het internaat af.
Hij kan de bezetting en de daarmee gepaard gaande onrechtvaardigheden maar moeilijk verkroppen.
Hij gaat niet — wat niet gek zou zijn geweest, daar hij eigenlijk een vreemdeling was — er als toeschouwer bij staan, hij wil helpen een einde te maken aan deze misdaad, aan de onrechtvaardigheid.
Vooral daar hij als kind zelf had ondervonden, van o.a. de frères, wat dat betekende, zij het natuurlijk niet in deze mate. Boy wil wat doen, aktief bezig zijn de bezetter te helpen elimineren.
Via zijn vriend Luis de Lannoy, rolt hij het verzet in en wordt al spoedig ingedeeld bij de knokploegen.
Alhoewel er natuurlijk ook een soort zucht naar avontuur bij zal zijn geweest, wist hij zeker wel dat het een bloedserieuze zaak was. Zo serieus dat hij zijn leven er bij kon verliezen als er iets mis ging, of als hij verraden werd.
Hij voelde echter dat hij moest doorgaan; misschien zag hij het als een soort levensopdracht?
Tenslotte wordt hij verraden, opgepakt en met nog twee andere vrienden gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte.
Na de oorlog wordt het overschot van Boy opgegraven en teruggestuurd naar Aruba, op zijn uitdrukkelijke wens, en met militaire eer begraven.

TED SCHOUTEN

De schrijver is met opzet niet teveel doorgegaan na de dood van Boy, daar dat niet relevant was voor dit werk. Het boek begint met een proloog, eindigt met een epiloog, en wordt afgesloten met foto's uit het familiearchief en wat nadere informatie. Verder ook nog de bronvermelding.
De schrijver heeft vooral in het laatste deel van zijn boek veel gebruik gemaakt van brieven en gesprekken.
Het boek wordt hierdoor intenser, spreekt veel meer aan, vooral door de manier waarop dit materiaal verwerkt is.
Dit boek brengt Boy Ecury tot ons als een levend mens met al zijn moeilijkheden, zijn trots, zijn eenzaamheid, zijn wil te vechten voor een rechtvaardige zaak, al moest hij er met zijn leven voor betalen.

Het borstbeeld krijgt na het lezen van het boek, meer nog dan na het zien van de documentaire, een diepere betekenis.
Tevens wekt het boek een nieuwsgierigheid op: zouden er nog meer Antillianen zijn die zich intens hebben ingezet of hun leven hebben gegeven voor iets groots, iets, dat de moeite waard was.?
Het terrein van de geschiedenis van de Antillen, in casu Aruba ligt nog vrijwel braak, we weten niet eens wie we zijn.
Misschien zou dit boek een aanzet kunnen zijn tot het nader uitzoeken van het een en ander.
Dit boek zou ook op de scholen gebruikt kunnen worden, het tijdperk van de Tweede Wereldoorlog zou de leerlingen dan meer kunnen aanspreken, vooral omdat het gaat over een Antilliaanse jongen, één van ons. ●

Plaza Bookshop verzorgt de verkoop op Aruba

INGEZONDEN

Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet; een "good story"

"The necessity to establish (.....) basic facts rests not on any quality in facts themselves, but on an a priori decision of the historian. Every journalist knows today that the most effective way to influence opinion is by the selection and arrangement of the appropiate facts".[1]

"... ik heb gekozen voor de feiten zelf en zo weinig mogelijk geïnterpreteerd".[2] Met deze 19e eeuwse, Rankeiaanse formule onderneemt de journalist Ted Schouten een poging het leven van zijn bewonderde oom Boy Ecury in een historisch perspektief te plaatsen. Het is geenszins mijn bedoeling om in deze korte reactie uitgebreid in te gaan op alle aspecten van het boek *Boy*. Het gaat mij in eerste instantie om de positivistische werkwijze van de auteur. Met andere woorden het gaat mij om de vaktechnische, methodologische aanpak van de pseudo-historicus Ted.

Dit doe ik omdat mijns inziens Ted met overtuigingskracht beweert een historisch-wetenschappelijk vehaal te hebben geschreven gebaseerd op de veronderstelling van "wie es eigentlich gewesen". Het is juist vanwege dit laatste dat Ted goed ingepast kan worden bij de stroming traditionele geschiedschrijvers die vertegenwoordigd wordt door o.m. Hartog, die zich voornamelijk bezighoudt met een journalistieke weergave van het Arubaanse verleden.

Teds werkwijze en -houding kan als volgt aangegeven worden:Spoor de feiten op, zet ze op een rij en dan vanzelf het ware geschiedgebeuren uit de feiten. Met andere woorden de feiten spreken voor zich. Iedere eerste-jaars geschiedenisstudent zal een dergelijke manier van werken gelijk betitelen als geschiedwetenschappelijke onvolwassenheid. Dit vanwege het feit dat de stelling dat feiten spreken voor zich spreken puur onzin is. "The facts speak only when the historian calls on them: it is he who decides to which facts to give the floor, and in what order or context". Feiten komen namelijk nooit puur tot ons, daar zij altijd reeds door het verstand van hun opsteller zijn bewerkt. Dus kunnen nooit "kleurloos" zijn. Het is juist doordat Ted geen enkel moment rekening houdt met dit belangrijke gegeven, dat hij dergelijke melodramatische en melancholische scenario's in zijn boek plaatst.

En Ted had beter moeten weten dat juist

Standbeeld van Boy

wat betreft de gevoelige zaken aangaande de oorlog de wetenschapper uiterst behoedzaam te werk moet gaan om het gevaar van overdrijvende estetisering en monumentalisering van het verleden te vermijden. Vandaar ook dat als ernaar gestreefd wordt om aan "de waarde van het gesproken woord geen afbreuk te doen" en welke andere soort primaire bronnen ook, een rigoreuse selectie dient plaats te vinden op basis van een reeks vastgestelde criteria die aan de hoogste eisen van wetenschappelijkheid voldoen, om verkleuring van het verleden te minimaliseren.

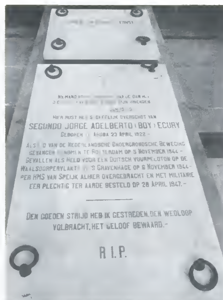
En het is juist op dit punt dat Ted volgens mij op grandioze wijze de mist ingaat. Namelijk vanwege deze tekortkoming reproduceert en exposeert hij uitspraken, beweringen en stellingen, en dergelijke, die ofschoon ze ontroerend kunnen zijn, in historisch-wetenschappelijke zin niets zeggen. (b.v. ik zal sterven met een glimlach op de lippen, Boy was een jongeman met een geweldig gevoel voor rechtvaardigheid etc.) Bovendien moest Ted al te goed hebben ingezien dat onder de toen heersende omstandigheden de intermenselijke relaties dermate gevoelig waren dat bij het gebruik van bepaalde bronnen in alle gevallen met dergelijke vitale aspekten rekening gehouden moest worden. Zo kunnen persoonlijke brieven, zeker tussen ouders - kinderen, vriend - vriendinnen en afscheidsbrieven wel mooi zijn voor een "good story", maar ze moeten als historische bronnen goed dooergezeefd worden om het trekken van verkeerde conclusies te vermijden.

Nogmaals, Ted stelt dat zo hij weinig mogelijk geïnterpreteerd heeft. Maar geschiedenis betekent mutaties mutandis interpretaties. Hiervoor dient de onderzoeker echter een geschiedwetenschappelijk verbeeldend begrip te ontwikkelen om greep te krijgen op de gedachten- en belevenisswereld van de mensen over wie hij schrijft. Door zich afstandelijk te verplaatsen in de wereld van zijn aktoren, kan de onderzoeker de motivaties van hun handelingen inzien. Dan alleen is de onderzoeker in staat de waarde van hun handelingen in een historisch perspektief, op hun juiste waarde in te schatten.

Maar bij de auteur van het boek Boy zien we echter dat er geenszins sprake is van een dergelijk verbeeldend begrip. Integendeel er is louter sprake van sympathie voor één aktor. Want feitelijk worden alle andere aktoren in een ondergeschikt multi- dimensioneel verband geplaatst ten opzichte van de hoofdfiguur Boy. De sympathie van Ted voor zijn oom is een kwestie van éénstemmigheid. Het is deze positie van "groeiende bewondering voor zijn oom" dat de auteur belemmert om van het door hem verzamelde bronnenmateriaal die deductie uit het verleden te destilleren zodat het geschiedgebeuren, proportioneel gezien, in een historischer werkelijkheidsperspektief wordt geplaatst. Namelijk "what the historian is called on to investigate is what lies behind the acts; and to this the conscious thought or motive of the individual actor may be quite irrelevant".

Met andere woorden: ondanks de schijnbare worsteling met zijn gevoelens is de auteur niet in staat geweest te voorkomen dat men hem terecht kan verwijten zijn eigen oompje op te hemelen. Ted beweert dat hij Boy geplaatst heeft in de tijd waarin hij leefde zonder de gebeurtenissen uit die tijd de overhand te laten krijgen op het bestaan van zijn hoofdfiguur. Op welke gronden hij deze omgekeerde Freudiaanse stellingname kan verdedigen, is mij volkomen onduidelijk. Bovendien is het voor mij onbegrijpelijk hoe Ted na zijn onderzoek en uiteenzetting deze stellingname blijft handhaven, terwijl zijn onderzochte bronnenmateriaal en de door hem gepresenteerde weergave hiervan, op evidente wijze het tegengestelde aantonen. Deze pseudo-psycho-analytische stellingname kan mijns inziens wel verklaard worden indien men deze in verband brengt met de perceptie van het verleden die de auteur heeft. Want volgens hem is de geschiedenis iets dat op een gegeven moment rijp wordt, opgepakt, geconstrueerd en beschreven kan worden. Er ontgaat Ted één

→

Het graf van Boy

belangrijk gegeven, namelijk, opdat de mate van plausibiliteit van de weergave van de werkelijkheid van het verleden groter is, uitgegaan dient te worden van het geschiedgebeuren. Dat het descriptieve inherent verbonden is aan een pejoratief element.
Het is tevens in het licht van hetgeen hiergeen gesteld dat Ted met het begrip objectiviteit komt aanzwengelen. Een begrip dat thans weinig zichzelf respecterende wetenschappers (een historicus zeker) op de lippen nemen. Ik wil geenszins de gegrondheid en de betrouwbaarheid van de door Ted gebruikte bronnen in twijfels brengen. Dit vanwege het feit dat ik daarvoor over geen andere historische gegevens beschik omdat ik mij nooit aangetrokken heb gevoeld door dit soort "helden-geschiedschrijving", en ook niet van plan ben deze een onderdeel van mijn studieveld te maken. Het ging mij immers meer om zijn methodologische en "geschiedfilosofische" aanpak. Evenmin kan ik de mening van Wim Rutgers delen dat "elk plekje waar Boy ooit geweest is" door Ted nagelopen is en dus suggereren dat Ted alles over Boy bloot heeft gelegd. De verificatie van de authenticiteit, relevantie, en onvolledigheid van het door Ted bewerkte bronnenmateriaal laat ik over aan een die meegesleept werd door het bewustwordingpsroces dat volgens Ted door zijn documentaire (en dus zijn boek) aan de gang is gebracht. In ieder geval verdient de auteur alle lof van de lezer voor twee belangrijke prestaties. Op de eerste plaats heeft hij de belofte die hij in alle stilte aan zijn grootvader had gedaan, ingelost. Ten tweede heeft hij een fantastische sentimentalistische "good story" geschreven. Een goede raad voor de auteur echter: Blijf je op je eigen werkterrein begeven.

Rudolf Croes

Noten:

1. CARR, E.H.: What is history? (Harmondsworth, 1980) p.1.1. Zie tevens over dit onderwerp Harmsen, G.: Inleiding tot de geschiedenis (Baarn, 1968), Collingwood, R.G.: The Idea of history (Oxford, 1980), Slicker van Bath, B., Geschiedenis: theorie en praktijk, (Utrecht/Antwerpen, 1978)
2. Interview in Napa, 1-11-1978, van Wim Rutgers.
3. 19e eeuwse geschiedvisie van L. van Ranke, die het verleden wilde beschrijven "zoals het werkelijk gebeurd is." Nl laat de feiten maar spreken geen interpretatie, etc.
4. CARR, p. 11
5. CARR, p. 52

●

Ministeriële Tegenwerkingsregeling...

✱

Grace komo parlamentario? Te ainda nada, nada, nada!

✱

Bo tambe ta haña e union sindikal basta SUAve te awor?

✱

Benny ta e úniko di e 7 ministernan ku ta pone nos korda de bes en kuando e 'dushi' tempo di MEP...

✱

Je kunt niet alles naar de letter nemen, maar 'hechte en duurzame banden' zijn toch echt wel heel iets anders dan de 'slechte en spaarzame banden' waar 't nu op begint te lijken...

✱

E promé 100 dianan a pasa:

Benny, Lenny i Charro: "100 dia? Nos no sa di nada!"
Mito: "Si, pero bo tin ku tene kuenta ku..."
Manchi: "100 dia? B'a konta bon?"
Watty: "Si, e 100 dianan, pero nan a bira lei?"
Henny: "100 dia: so what?"

✱

Ben Wilms wordt teruggeroepen. Ja, natuurlijk! Henny heeft toch zeker óók recht op een koffiejongen!

✱

Een Stichting zonder *M*ening is als een *O*nderwijzer zonder *A*anstelling...

✱

Vaak heb ik een droom waarin ik Henny zie staan bij een benzinepomp waarvan de teller alsmaar achteruit loopt. Zou dat nou iets betekenen?

✱

Ingezonden grawata: "Na de eerste Honderd Dagen heeft de Nieuwe Regering in elk geval bereikt dat S & K geen stof meer heeft voor de rubriek 'Grawata'! Zie no. 2. (Daar kon je nog wel eens gelijk aan hebben, broeder!, red.).

Gezien de samenstelling van het kabinet, zou ik toch minstens 1/7 deel van mijn salaris weer terug gekregen moeten hebben... (Of niet soms, meneer Leonard Berlijnski?).

✱

Kambio: Als je vroeger de auto's van de gedeputeerden op zaterdag bij het Bestuurskantoor zag staan, dacht je: "Hé, alweer Partijraad?" Nu denk je: "Nou, nou, dáár wordt gewerkt!"

✱

De enigen die echt schijnen te *lijden* onder het nieuwe bewind zijn: die paar mensen van de 'nucleo' en de sa-

menstellers van Grawata en Chicote. (Want dat laatste is ook niet meer wat het geweest is . . .)

✱

Stichting tot *M*inimalisering van het *O*nderwijs op *A*ruba...

✱

Wat zeg je? Honderd *werk*dagen? Ja, leuk bedacht hoor, maar 't gaat mooi niet op, want die jongens werken ook op zaterdag en zondag!

✱

Gevraagd: mede-oprichters om te komen tot de stichting S.O.S., de Stichting tot Ophelling van alle Stichtingen!

INGEZONDEN

QUO VADIS GESCHIEDENISONDERWIJS?

Met het volgende artikel wil ondergetekende een bijdrage leveren aan de discussie, hier en daar gaande, over de plaats van het geschiedenisonderwijs op onze scholen.
Als de discussie werkelijk in grotere kringen gevoerd gaat worden, zal deze waarschijnlijk als uitgangspunten hebben:
A) De cultuur op Aruba is voornamelijk een Caraïbische — dus het geschiedenisonderwijs zal zich op de verschillende schooltypen vooral moeten bezighouden met de geschiedenis van het Caraïbische gebied en zo min mogelijk met de Europese en die van de rest van de wereld. (De vraag is op z'n plaats in hoeverre "de" cultuur in onze regio door Afrikaanse en in hoeverre door Europese beschavingen gevormd werd).
B) De cultuur op Aruba is voornamelijk een Europese — dus het geschiedenisonderwijs zal zich in het voortgezet onderwijs vooral moeten toeleggen op de oorsprong van deze cultuur — dus de Europese geschiedenis.
We zullen eerst de argumenten voor opvatting A onder de loep nemen, maar tegelijkertijd zullen de argumenten voor opvatting B blijken.
Het Arubaanse volk is van Indiaanse oorsprong — daarom moeten we zeer veel aandacht besteden aan de Arowakken, de Cariben, etc. Nu is de vraag op zijn plaats welk deel van de Arubaanse bevolking van 65.000 zielen duidelijk Indiaanse trekken heeft, te weten: een (rood)bruine huidskleur, sluik en stug donker haar, schijnbaar scheefstaande ogen, etc. Wij vermoeden dat het een bijzonder klein deel is; een schatting van tien procent is nog aan de hoge kant. (Is het trouwens niet zo dat de meeste genen op dit eiland van het caucasoïde ras zijn en minder van het negroïde of mongoloïde?). Bovendien, de kwestie van genen is niet zo belangrijk, want niet zozeer die maken je tot wat je bent, maar veeleer de omgeving waarin je opgegroeid bent. Voorbeelden: een baby met een (Sino)-mongoloïde genenvoorraad die in een Arubaanse omgeving opgroeit, wordt geen Chinees maar een Arubaan. Zo zal ook een baby met een negroïde aanleg die bij een Chinese familie in Peking opgroeit, zich als een Chinees gedragen en niet als, laten we zeggen, een Bantoe uit een dorp in Uganda.
Met andere woorden: je geestelijke bagage is veel belangrijker dan je lichamelijke kenmerken. En nu willen wij degenen die zich zo indigenistisch op(aan)stellen, uitdagen om aan te tonen dat de gedachtenwereld op

Welk deel van de Arubaanse bevolking heeft Indiaanse trekken?

dit eiland zo verschrikkelijk beïnvloed wordt door de erfenis van de Arowakken, Cariben, enz. Hebben de Indiaanse volkeren de Arubanen de bestaande politieke instellingen — het parlement, de politieke partijen, het kiessysteem, etc. nagelaten? Hebben we de moderne wetenschappen (hoe povertjes ook op dit eiland vertegenwoordigd) en de technologie, die maken dat je in een behoorlijk gekoelde kamer kunt slapen, van de Indianen overgenomen? En het economische systeem, de grootste godsdiensten op dit eiland (die bijvoorbeeld onze kijk op de man-vrouw-relatie sterk hebben bepaald), zelfs de "typisch Arubaanse" cultuurgoederen als de wals en de caha di orgel hebben we niet aan de Cariben te danken, maar aan de Europeanen (die weliswaar aanvankelijk als rovers naar deze gebieden kwamen). Om niet te spreken van onze (moers)taal: laat iemand mij bewijzen dat het papiaments veel meer Caiquetiotische elementen heeft dan elementen uit de romaanse talen Spaans en Portugees.
Als we nu kijken naar de wereld van artefacten om ons heen — uit welke beschaving komen de meeste dingen? Alleen een geestelijk gestoorde zal volhouden dat we die van de Arowakken geërfd hebben.
Bovendien, gebruik makend van het argument vàn ras-oorsprong kunnen heel wat mensen met hun eisen komen. Zo van: wij zijn Arubanen van Libanese oorsprong — en daarom willen wij de geschiedenis van de Arabische wereld in extenso behandeld hebben. Of: wij zijn Arubanen van Afrikaanse oorsprong en we willen dus de geschiedenis weten van de Angolese, Zaïrische, Nigeriaanse volkeren, enz. Weer een andere groep kan stellen dat zij van Surinaams-Hindoestaanse oorsprong zijn en dat zij daarom de geschiedenis van Suriname èn van India behandeld willen zien...
Omdat bovenstaande een feitelijke onmogelijkheid is, stellen we voor om ons in de weinige geschiedenislesuren die ons ter beschikking staan, vooral te concentreren op de geschiedenis van die instellingen en ideeënwerelden die de cultuur op Aruba het meest hebben gevormd — en dat zijn zaken die, if you like it or not, in Europa hun oorsprong hebben.
Tenslotte wil ik de voorvechters van voornamelijk de geschiedenis van de Indiaanse volkeren het volgende voorhouden: stel eens voor dat diep in de oerwouden van Venezuela een 5000 zielen tellend Indiaans volk "ontdekt" wordt en dat volk koestert angstvallig een heilige doos. Venezolaanse autoriteiten maken deze open en treffen er een document aan van een Spaanse koning uit de 16de eeuw. Daarin staat dat het betreffende volk uit . . . Aruba afkomstig is. En deze mensen willen dolgraag naar het beloofde land . . . Caracas werkt volledig mee en op een goede dag arriveren in de Commandeursbaai tien volgeladen schepen. Deze oorspronkelijke Arubanen zeggen nu tegen de Arubaanse bevolking: dit is ons eiland, kijk maar, en jullie, weg wezen nu . . . Of →

jullie mogen blijven áls je maar onze levenswijze overneemt (bijv. zo goed als naakt rondlopen, in kleine huisjes van bladeren wonen, etc.). Ik vraag me af hoe de romantiserende en mythisch denkende "echte" Arubanen in zo'n — helaas slechts hypothetisch te blijven — geval zouden reageren. Wie weet zouden sommigen van hen gaan schreeuwen: verzuip die wilden. Wat denken ze wel, ons onze dushi baranca afpakken — verzuip ze.
Een ander argument om voornamelijk de geschiedenis van het Caraïbische gebied te onderwijzen is dat we een caraïbische samenleving op een caraïbisch eiland hebben. Inderdaad een eiland in de Caraïbische Zee, maar of we ook typisch caraïbisch zijn? Er zijn velen die daaraan twijfelen en stellen dat we veel meer continentaal gericht zijn. Ons papiamento is veel meer verspaanst dan dat van Curacao bijv. — dat veel meer vernederlandst zou zijn. Bovendien, wij hebben nooit zo'n grote groep slaven en een gesegmenteerde maatschappij gekend. Verder waren de contacten van de vroegere bevolking veel meer met de overkant dan met welk caraïbisch eiland ook. Wie weet gaat er in de discussie een ander "argument" een rol spelen, maar dan meer verscholen, wat onbewust. Botweg gezegd luidt het zo: het waren die vervl . . . Europeanen die ons (!!!) hebben gekoloniseerd en uitgebuit en daarom willen we zo min mogelijk met ze te maken hebben. En áls we al iets van ze aan de volgende generatie moeten doorgeven, dan is het dat zij grove plunderaars en uitbuiters waren/zijn. De geschiedenis van Latijnsamerika en van het Caraïbische gebied wordt dan gereduceerd tot de geschiedenis van 400 jaar economische exploitatie. Een bedroevend verhaal (in meerdere betekenissen van het woord). Menselijkerwijs gesproken kunnen we deze redenering wel volgen en begrijpen, maar het is wetenschappelijk niet te aanvaarden.
Wat zou nu de stof op de lagere school, de mavo en het Colegio Arubano kunnen zijn? Wij stellen voor om op de lagere school de geschiedenis van Aruba, de Nederlandse Antillen en van het Caraïbische gebied te behandelen; desnoods in het eerste semester van het brugklasjaar hierop verder ingaan, maar dan moeten we doorgaan met de geschiedenis van die volkeren van welke we in onze cultuur het meeste hebben "geleend" en dat is die van de Grieken, Romeinen, de Middeleeuwen en de moderne Europese geschiedenis. Laat het toch doordringen dat wij op dit eiland met de Latijnsamerikaanse loot van de Europese beschaving te doen hebben. Zeker het onderwijs in de geschiedenis van Europa sinds ongeveer 1450 is een must, want meer dan wat ook heeft deze geschiedenis het aangezicht van de tegenwoordige wereld bepaald. Daarnaast is het gewoon ridicuul om de geschiedenis van één kwart van de wereldbevolking — die van China — te verwaarlozen ten gunste van die van een paar eilandjes in het Caraïbische gebied. En zo kunnen we nog even doorgaan.

De geschiedenis van het Caraibisch gebied wel behandelen

Uiteraard zal ook de wijze waarop bepaalde zaken aan onze voorouders opgelegd zijn, besproken moeten worden (wie weet hebben de voorouders van de geachte lezer de Europese cultuur helpen opleggen aan de mensen die vroeger hier rondstapten, die waarschijnlijk zelf nazaten waren van Europese avonturiers en slavenhalers). En nu mag het niet zo zijn dat aan de geschiedenis van bijv. de Grieken en de Romeinen twee lesjes worden besteed, maar aan bepaalde Indiaanse volkeren twee jaar wordt gewijd, want — nogmaals — van de Grieken en de Romeinen hebben we in onze cultuur meer overgenomen dan van alle Indiaanse volkeren bij elkaar. Voorbeelden?
1) Bijzonder veel begrippen, zoals: logica, historia, oligarchie, atoom, metropool, kosmos, etc.
2) Veel verschijnselen/zaken: toneel, regering door het volk (democratie), opvattingen die nog nu voortleven in het Christendom (bijv. uit het neo-platonisme), verschillende wetenschappen (o.a. geschiedenis, wiskunde en filosofie) enz. (Ik neem aan dat velen met een academische opleiding vanuit hun eigen discipline met meer voorbeelden kunnen komen).
In Mavo-3, Havo-3 en VWO-4 kunnen we de Latijnsamerikaanse geschiedenis doorgeven. Besluit de leerling om in de volgende klassen geen geschiedenis in haar/zijn pakket te nemen, dan heeft zij/hij toch wel een graantje van de geschiedenis van dit continent meegepikt. Eventueel kunnen we dan in Havo-5 en VWO-6 op de geschiedenis van Latijnsamerika terugkomen.
Wat willen wij, ouders, nu met het geschiedenisonderwijs, bijv. op het Colegio Arubano? Dat er aardige maar irrelevante verhalen verteld worden (irrelevant, want de inhoud levert zo goed als geen bijdrage tot meer inzicht in het ontstaan van de hedendaagse levenswijze). Of dat het inzicht van onze kinderen verruimd wordt:
1) In de directe wereld om hen heen;
2) In het grote wereldgebeuren van vandaag (zodat ze tenminste een krant van nivo zouden kunnen begrijpen), door te laten wijzen op het totstandkomen ervan.
Tot slot dit: het is al treurig genoeg dat we soms op dit eiland noodzakelijkerwijs te maken hebben met een politiek die in menig opzicht als "dorpspolitiek" gekarakteriseerd kan worden. Het zal onuitstaanbaar zijn als we *bewust* gaan *kiezen* voor een . . . dorpsgeschiedenis.

Philo Cliósofo

N.B.: 1) We hebben niet naar volledigheid gestreefd: bepaalde zaken hebben we bewust niet opgenomen en weer andere zijn gewoonweg vergeten.
2) We hebben onze redenen om de zaken hier en daar tamelijk scherp te stellen, maar dat doet zo goed als niets af aan de validiteit van de gehanteerde argumenten.

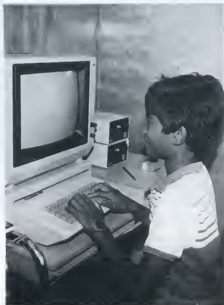

HISTORIA

Pa masha tempo tabatin un skol den e edifisio ku tabata kai bou di Lago. Despues ku Lago a anunsiá ku e lo sera su porta, el a disidí tambe pa sera e skol. Algun di e mayornan ku no tabata asosiá ku Lago tambe tabatin yiu n'e skol i direpente a haña nan konfrontá ku e problema ku nan yiu(nan) lo keda sin un skol di abla ingles. Nan a bin hunto i a forma un komishon pa habri un skol di abla ingles. Lago a permití nan pa hasi uso di e edifisio, mobilario i material i e grupo aki a kontratá maestronan pa habri Skol Internashonal di Aruba.
For di Arabia Saudita sr. Bonneville a keda kontratá a base di su eksperensia ku lantamento di un skol similar einan.

SKOL INTERNASHONAL DI ARUBA

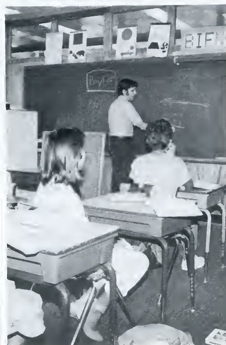
Na Seroe Colorado ta situá Skol Internashonal di Aruba (ISA) ku ta e úniko skol di e tipo aki na Aruba. Enseñansa n'e skol aki ta basá riba e sistema merikano pa skol básiko i ta permití e alumnonan sigui nan estudio despues na Merka. ISA tin kasi un aña ta funshoná na Aruba i ta p'esei Skol & Komunidat a tene un entrevista ku e kabesante di e skol sr. Robbie Bonneville riba e funshonamento di e skol.

MAYORNAN

Algun di e mayornan ta personanan ku a bin traha na Aruba pa kompanianan chikito, pero mayoria ta komersiante ku ta deseá pa nan yiu haña su enseñansa na un skol di abla ingles. Esaki pa motibo ku nan no ta sigur ku nan lo keda Aruba pa largo tempo of ta mira e posibilidat di un akseso sin mucho problema na un skol merikano.
Mayornan ta paga alrededor di f. 7000,— pa aña pa kada yiu i nan ta kontrolá si tur kos ta bai bon n'e skol. Nan ta tene kontakto ku gobierno.

ALUMNONAN

E skol a habri su porta ku 50 mucha i aktualmente tin 75 alumno inskribí. E kantidat aki ta meskos ku Lago tabatin e aña anterior. E alumnonan ta serio den nan trabou, pasobra nan sa ku nan mayornan ta paga basta plaka pa nan por sigui e tipo di enseñansa aki.
ISA ta pone anunsio den korant pa haña alumno. Tambe nan a pasa un programa di Pasko di e alumnonan na telebishon i a tene algun forma di p.r. Pero mayoria di e muchanan a bin pasobra un amigo, un famia of un konosí ta n'e skol aki i ta gusta e lugar.

MAESTRONAN

Tin 10 maestro ta traha ku un kontrat di un aña. Nan ta keda nombrá kuminsamento di aña i ta bin Aruba den ougùstùs. Tur maestro mester ta kalifiká den un di e estadonan di Merka i tin biaha tin personanan lokal ku a studia na Merka ku ta apliká p'e trabou. Di enseñansa preparatorio te 4° grado e alumnonan tin e mesun maestro. Di 5° grado p'ariba tin maestronan spesialisá den un solo materia.

SKOL

Henter a kuríkulo ta basá riba un skol básiko merikano; tin e mesun pruebanan, e mesun metanan ku bo ta topa den hopi skol merikano of skol internashonal den mundo. E skol ta sigui kasi e mesun programa ku Lago tabatin. Na Merka e skol di Lago ta- →

bata kalifiká komo skol preparatorio meskos ku ISA. Na Merka tin 5 region ku ta duná sertifikado na skolnan di diferente estado. Kada region tin su parti di estranheria pa kual e ta responsabel. ISA ta kai bou di un asosashon di sur di Merka i e asosiashon aki ta manda su komishon pa asegurá su mes ku e skol ta kumpli ku tur su eksigensianan di un skol merikano.

KURIKULO

E idioma di instrukshon ta ingles i tambe tin riba e programa ingles komo segundo idioma. Normalmente no tin maestronan ku ta papia e idioma maternal di e alumnonan, p'esei e kurso aki ta na ingles. E ta kuminsá ku kosnan di skol preparatorio manera plachi, símbolo- i bòrchinan i segun e alumno ta siña ingles, e kurso ta bira mas intensivo. E kursonan standart ta lesamento i artenan di idioma (gramátika, ortografia, fonétika), matemátika, estudionan sosial di Merka, di mundo òf di sivilisashon oksidental, geografia i siensia.
E programa di lesamento ta den seri. E ta kuminsá ku "prereaders", "kindergarten", "child" te aproksimadamente grado 7/8. Segun e muchanan ta siña e abilidatnan di lesamento nan ta progresá di un nivel pa otro. Bo por topa muchanan di promer grado ta lesa hunto ku esnan di segundo grado i vise versa.

DIA ESKOLAR

E alumnonan ta bin skol 8 or i skol ta kaba 2 or i mei. Dos biaha pa siman e maestronan ta keda skol un ora èkstra pa hasi aktividatnan manera deporte, arte i obra di man, kurso di drama i kòmpiuter ku e alumnonan. E alumnonan ku mester warda pa nan mayornan bin buska nan, mester tuma parti na e aktividatnan di deporte.

RELASHON KU GOBIERNO

E personal di e skol a haña basta sosten di e gobierno lokal. Pa atraé komersiantenan stranhero bo mester tin un skol di abla ingles. I pa un skol asina por sobrebibí bo mester tin un base amplio di alumno pa e mayornan por paga e plaka di skol. E skol aki no por traha solamente ku un grupo chikito di mucha di afó; no tin sufisiente fondo p'esei. Pues e gobierno a duna tur su apoyo n'e skol aki kontal ku e programa ta bon.
N'e momento aki ISA no ta haña supsidio for di gobierno, pasobra nan sa ku no tin plaka. Pero nan ta pensa ku den futuro nan por apliká p'e. Nan lo mester di ayudo sea ku e ta den forma di supsidio di gobierno òf di fondonan privá.

Matemátika ta mas un kurso. E alumnonan tin un buki i nan ta pasa di un kapítulo p'e siguiente. Nan ta haña nan pruebanan di kada kapítulo of unidat ku ta bin hunto ku e buki. Tur mucha tin un periodo di 5 lès pa siman pa matematika.
Pa loke ta trata e estudionan sosial esaki ta diferente, segun e grado. Siensia ta tuma lugar 5 dia pa siman un ora pa gradonan 5 te 8. Tambe e skol ta duna spañó 1 ora pa siman i músika, arte, deporte i lès den uso di kòmpiuter.

PRUEBANAN

Den skolnan merikano baimento di un klas pa otro no ta nesesariamente basá riba prueba. Esaki ta sosodé segun progreso di un mucha durante e aña eskolar. Riba e rapòrt final bo ta mira si un alumno por pasa pa un otro grado. Asta si e no a progresá den un materia, e ta pasa pa un otro grado i ta sigui e materia aki e aña siguiente.

